

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 120, z dostavljanjem na dom K 150; s pošto celoletno K 200, polletno K 100, četrtletno K 50, mesečno K 170. — Za inozemstvo celoletno K 300. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo v ljubno vabilo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času obnove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen: Vse leto K 180 — Četrta leta K 450 Pol leta K 90 — En mesec K 150 V upravnistvu prejemam na mesec K 120. S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja: Vse leto K 200 — Četrta leta K 500 Pol leta K 100 — En mesec K 170 Za Nemčijo vse leto K 24. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K. Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne oziroma na naročilo. Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine. List se ustavlja 10. dan po poteku naročnine brez ozira in vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času. Upravnistvo „DNEVA“.

Zmagoslavje in obup.

Te dni so listi prinesli novico, da je Turčija dala svojo usodo v roke evropskih velesil. Nemški časopisi niso mogli dovolj prehlaviti turško miroljubnost, češ: glejte, Turčija si želi miru. Res, Turčija je v svoji onemoglosti izgovorila odločilne besede: velesile, v vaše roke izročim svoj blagor... Mislimo, da bolj v varne roke se Turčija ni mogla izročiti. Evropske sile so jo že tolikokrat rešile in tudi sedaj jo bodo po možnosti varovale. Rešile bodo, kar se da rešiti — kajti danes je jasno da bi Turčija sama ničesar več ne rešila. — Da se je Turčija izročila v roke velesilam, to ni znamenje nje miroljubnosti, ampak znak propada. Onemoglosti in obupa.

Turčija je namreč znotraj in zunaj popolnoma oslabiljena. Prišel je najhujši čas agonije — ki bi mu sledil konec — ako ne bodo velesile onemoglemu telesu dale rešilnega leka.

Turška armada se tu in tam še brani — toda nji boj je le zadnje pojemanje. V Carigradu, v srcu evropske Turčije pa je obupen boj dveh nasprotnih elementov. Proti Mladoturkom se je pojavil odpor. Zarota je široko razpletena. V poučenih krogih trdijo, da ima vojaška liga veliko večino v armadi, vlada pa se more zanašati samo na nekoliko polkov. Polcija hoče priti zaročnikom na sled: s posebno vne- mo išče glavnega tajnika princa Sabaha Edina, Lufti tega. Napravila je nenadno hišno preiskavo v princu palači; preiskava pa je ostala brez uspeha. Vsa garnizija je na nogah,

da prepreči pričakovano vstajo. Mase prebivalstva je apatična in želi samo miru. Le v nekaterih pred- mestjih je opaziti med policijsko sumljivimi elementi neko dvomljivo gibanje, ki ga pozna Carigrad kot pričakovane prilike za plen. Areta- cije so na dnevnem redu; vsa javna poslopja so močno zastražena; Dol- ma Bagdže in palača Visoke Porte imata po več bataljonov posadke; vse ulice v okolici teh palač so za- grajene z vojaškimi kordoni. Mesto je polno vznemirljivih vesti.

To so vesti iz Carigrada. Ev- ropa čaka novih dogodkov.

Evropa čaka...

Balkanske države imajo podati svoj odgovor. Odgovor se pričakuje. Vse kaže, da so vsled zahteve balkanskih zaveznikov po vojni od- škodnini nastale za obnovev mi- rovnih pogajanj, velike težkoče. Tudi glede Drinopolja si Turčija še ni na jasnem. Mladoturška vlada je sicer trdno prepričana, da se bo moral udati v usodo in odstopiti Drinopolje, radi katerega je pravz- prav izvršila državni prevrat in na- daljevala vojno, vendar pa se do- zdaj tega še ne upa priznati, ker se boji javnosti. Toda, dočim Mahmud Šefket paša računa z vso gotovostjo da se tozadevno že na kak način opraviči, vlada glede vojne odškod- nine še največja nejasnost. Zmešnja- va je popolna — polom je pred dur- mi. Zato pa vlada med balkanskimi narodi pravo zmagoslavje.

Padec Janine je velik dogodek — v novi vojni. Grki so mesto za- sedli in ga bodo obdržali. Velika Al- banija je v tem padla — v morje... Zmaga pri Janini je največja in prav za prav edina zmaga Orkov. Prav te zmage bi se dalo Orkom marsi- kaj očitati.

Evropske velesile so rekle, da Turčija nima vzroka, da bi se vdala dokler brani glavna mesta Drino- polje, Skader in Janino...

Janina je padla — in do padca drugih dveh mest ne bo daleč.

Naravno je, da budi to zmagos- lavje v utrujenih bojovnikih nove sile. Kljub intrigam in neprevidevni- mu hujskajočemu pisanju nekaterih bal- kanskih listov — vlada v vseh ar- madah en duh, ena volja. — Sloga in zmaga.

Kaj sledi za tem — to bo novo vprašanje...

Moste in Oražem.

Po Zakotnikovi smrti je Ora- žem postal definitivni župan. Skli- cal je vse namestnike njegovega kalibra v odbor toda s temi svojimi podrepani ni mogel delati, ali pa ni hotel; posredoval je pri deželnem odboru za razpust občinskega sveta in to je tudi dosegel.

Tako je postal gerent v Mostah in je vladal v Mostah, kakor kak

turški paša tako dolgo, da se je agi- tacijsko delo popolnoma izvršilo v njegov lastni prid. Že rajnemu Za- kotniku je delal največje intrige in dostikrat je to rajnega Zakotnika precej bolelo. Ko se je Zakotnik pri volitvah leta 1909, ponesrečil, je bil bolan in Oražem je vodil vse občins- ke posle.

Ko so leta 1910, naložili indi- rekten davek na pivo, vino, in žga- nje, je Oražem celo rekel (ko je ob- činski odbor hotel naklado na te pi- jace nekoliko omiliti), da se bode pritožil na deželni odbor, ako se ne sprejme taka naklada, ki bi odgo- varjala potrebami časa. S tem so si osigurali, da je ostala doklada na di- rekten davek še ista.

Kako se je naložila ta doklada hočemo tukaj vso stvar pojasniti, da bodo možčanski obrtniki vedeli, pro- ti komu bi se bil Oražem pritoževal.

Doklada na pivo znaša na hl 1 K 40 v ali na liter 1.4 v, na vino so zvišali per liter 4 v. K temu so dodali gostilničarji 5 v in tako je sedaj doklada na en liter 8 v. Na žganje je občinska doklada 36 v, obrtniki trgovci so dali, da je okro- gel račun 40 v.

S tem so povzročili klerikali v Mostah veliko draginjo, ki zadene le najnižje sloje ljudstva, obrtnikom so pa napravili s tem občutno ško- do, ker zgubili so svoje odjemalce. Zakaj?

Na Martiniovi cesti dobimo špi- rit en liter za 1 K 76 v dočim je špirit v Mostah 2 K 10 v ravno tako je pri drugih stvarih in to so nare- dili klerikali s pomočjo deželnega odbora, kdor tega ne verjame naj pogleda v zapisnik občinske seje z dne 6. februarja 1910 tam stoji črno na belem, kdo je glasoval za to oduševno.

Govorilo se je takrat, da bode ves ta denar poraben le samo za šo- lo in današnji najhujši zagovornik sedanje šole takrat 300 litrov žganja ni obdavič in tako oškodoval šolski fond za celih 60 K.

Ko je lansko leto zasedel Ora- žem županski stolec, mu je bila prva njegova dolžnost in briga, da je predlagal in zahteval visoko odškod- nino sam za sebe in sicer v znesku

600 K — občinski odbor mu je eno- glasno potrdil.

Ko so zvišali stavbeno takso od 6 na 9 K so bili Oražem in njegovi sodruzi prvi, ki so za to glasovali, ravno tako so zvišali plačo tajniku in skoraj celemu občinskemu oso- bju. To je bilo enoglasno sprejeto, kar je dokaz, da vsi odborniki gla- sujejo na Oražemovo komando.

Preidemo sedaj k občinski seji z dne 6. februarja 1913 sklep okraj- nega šolskega sveta z dne 1. Janu- arja 1912 je došel v Moste 4. febru- arja in ne 3. februarja torej 2 dni pozneje so imeli odborniki že zaradi tega sejo. To je jako neverjetno, da bi se o tem sklepu kaj govorilo, ker za ta sklep so si mislili, da pač no- beden ne bode zvedel. Ko sta prišla dva gospoda k gospodu tajniku, jima je rekel, da se občina Moste proti tem ne bode pritožila, o tem so se pogovarjali tudi že odborniki. Na to je dobil zaslužen odgovor, da odbor- niki in Oražem še niso občina, skle- pa pa sploh ni dal iz svojih rok. Ta- ko so si mislili, da bode ostalo vse tajno in Oražem bi začel izvrševati svoje načrte na škodo davkoplače- valcev. Seveda stvar se je razvila vse drugače. Ljudje so se začeli za- nimati za naša razkritja v »Dnevu« in stvar je postala precej akutna.

Izveleka je občinski odbor iz nje- gove skrivališča in ta se je potem oglašil. Skrupal je neko spako, ki so ji dali ime »Izjava«. Da bi pa tudi svoje sodruge potegnili za seboj so poslali to »Izjavo« tudi v »Zarjor«. Ali temeljito so se vrezali. Kdor be- re »Izjavo« v »Zarjor« in potem »Iz- javo« v »Slovenec« ta bode takoj vedel, da sta bila oba lista prav po- šteno potegnjena, ker znaša diferen- ca seje za celih 20 dni.

S tem ste nam pokazali, da ste tam pisali laž in ta laž se je vam že med potjo dokazala.

Dokazano pa je tudi, da niste ni- ti govorili o kaki ponudbi glede nove šole v Mostah.

S tem ste se hoteli le samo iz- mazati — pa ni šlo. Kar niste govo- rili, tudi pisati ne morete. Tudi to ste sklenili enoglasno in sedaj niti ne veste, kaj ste sklenili. Tako se bo sklepalo na komando Oražma tudi v bodoče.

S tem ste nam pokazali, da ste tam pisali laž in ta laž se je vam že med potjo dokazala.

Dokazano pa je tudi, da niste ni- ti govorili o kaki ponudbi glede nove šole v Mostah.

S tem ste se hoteli le samo iz- mazati — pa ni šlo. Kar niste govo- rili, tudi pisati ne morete. Tudi to ste sklenili enoglasno in sedaj niti ne veste, kaj ste sklenili. Tako se bo sklepalo na komando Oražma tudi v bodoče.

Vojna.

8. marca.

Vedno vznemirljivejše vesti pri- hajajo iz Carigrada. Vsa znamenja kažejo, da je nova revolucija pred durmi, kakor hitro se kabinet odloči za predajo Drinopolja. Brez tega pa ne sprejmejo niti velesile posredo- vanja, niti niso Zavezniki pripravlje- ni, da bi začeli s pogajanj. Tudi od- govor zaveznikov na velesile še ni izšel. Zavezniki čakajo, sprevidavajo da je prekmalu in nepravil čas, kajti vsa pogajanja lahko pokvari nova revolucija. Še enkrat si pa dobrovo- ljno dati poslabšati položaj, do tega pa Zaveznikov ne bo nobeden pri- pravil. Še prvič je morala priti ku- ga. Glede vojne odškodnine stoje Zavezniki še vedno na svojem sta- lišču. Turki pa na svojem. Zbližanje nemogoče — zato tudi mir nemogoč.

KAKO JE PADLA JANINA.

Na temelju novih načrtov se je smatralo za umestno predstaviti čete proti levemu krilu, odkoder se je imel izvršiti naskok. Da bi se pa to moglo zgoditi in da bi sovražnik tega ne zazapil, temveč mislil, da se bo izvr- šil naskok z desnega krila je presto- lonaslednik odredil, da se ima začeti močna kanonada na sovražniške po- zicije. Zato je bil sovražnik celi dan 4. t. m. obsipen z najhujšim ognjem. Trdnjava Bizani v začetku ni od- varjala, šele pozneje je pričela z o- njem. Tekom dne je bilo izstreljenj nad 30.000 projektilov, ki so trdnjavi Bizani povzročili veliko škodo. Šest baterij je moralo obmolkniti. Ko so na ta način Grki na desnem krilu obrnili pozornost Turkov na sebe je oddelek grške vojske prelezel na desno krilo ter zasedel višine Moudiassa. Kanonada je trajala celo noč, in 5. t. m. zjutraj se je nadaljevala z vso besno- stjo, med tem ko so čete na levem krilu z vso odločnostjo napadale sov- račnika. Turki so bili vsled tega na- pada presenečeni, zbal so se močnih čet in so začeli bežati. Topovi trdnja- ve Bizani so obmolknili. Ob 4. uri do- polne nadaljujejo z svojim prodira- njem so zasedli višine in baterije sv. Nikolaja kjer je bilo vjetih 100 tur-

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

Ustanovljena leta 1881. v Ljubljani Ustanovljena leta 1881.

: obrestuje hranilne : **4 3/4 %** brez odbitka rentnega
: vloge po čistih : **4 3/4 %** : davka. :

Rezervni zaklad znaša nad 800.000 kron.

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»A kdo ste?«

»Margentina sem; ali me ne po- znate? Plavalasa Margentina!«

Manfred je zaprl oči in začel mr- mlati nerazumljive besede.

Zopet se mu je začelo blesti.

Kokarder in Fanfar sta bila izgi- mila.

Ali sta bila mrtva?

Ali samo ranjena?

Okrog gorišča se je zbirala mno- žica, ki jo je bila zdaj minila groza, ter gledala z molčečo, željno rado- vednostjo ta kup pepela in oglja.

Vse, kar si videl zdaj še od Do- letovega telesa, je bilo par koščic, drobecih se med ogljem.

Ura je bila okolo treh popoldne.

Ormad so bili zažgali ravno ob poluosmih.

Vse je bilo pogasnilo.

Koščice, ki so se videle zdaj razločneje, so se bile ohladile.

Menihi so bili še vedno tu.

Okrog tretje ure se je trla mno- žica okoli menihov.

Žena iz preprostega naroda je zakričala:

»Vsi kosti bi vzeli in jih zako-

pali v krščanski zemlji, kakor se spodobi!«

Lojola je slišal te besede. Zdrz- nil se je, in zamrdelo se je, da se dra- mi iz nepremične brezžrnosti, ki jo je kazal ves čas, odkar so bili za- palili grmado.

Slišal ni bil ničesar, niti ni opa- zil napada ročevnjačev.

Obraz mu je bledeel pod kapuco; srepe oči niso bile izgubile niti naj- manjše podrobnosti obsojenčeve muke, a duh njegov je sanjal o še obširnejšem, še grozovitejšem tr- pinčenju bodočih žrtev.

Sočutni klic preproste žene ga je spomnil resničnosti.

Rekel je s krepkim glasom:

»Nič slabosti! Nobenega odpu- ščanja brezbožnemu krivovercu! Bratje, vzemite njegov pepel in vr- zite ga proč, razsujte ga po pusti zemlji!«

Krvnik in njegova pomočnika sta vzela iz bližnjega voza zabojček in par lopat.

Dva meniha sta segla po lopa- tah.

Očividno poučena že prej, sta vrgla koščice v zabojček in ga od- nesla.

»Takšen je konec sovražnikov Jezusovih!« je kričnil Lojola iznova.

In množica, ki je slišala njegov preteči glas, je vztrepetala ter sklo- nila glave.

»Amen!« je odgovoril ogromni zbor petih sto menihov.

XV.

Ciganka.

Ko se je poslovala od Monklar- ja in je odhajala s trga Mober, je krenila Ciganka naravnost proti Dvoru Čudežev.

Prišedša v ulico Mové-Garson, je zagledala pred seboj dva moška, ki sta nosila tretjega na improvizir- rani nosilnici.

Ob nosilnici sta korakali dve ženski, v katerih je spoznala takoj dve vlačugi. Stopila je bliže k nosil- nici ter zagledala Manfreda, vsega bledega in z zaprtimi očmi.

»Ali je mrtev?« je vprašala.

»Oh, ne samo v nezvesti je. Roka mu je srta,« je odgovorila ena izmed vlačug.

»Kam ga hočeta spraviti?«

»Bili sva namenjeni k vam, Ci- ganka!«

»K meni!« je rekla z glasom, ki je oblihl vlačugi kakor led. »Se no- coj ali jutri me ne bo več tam... In poleg tega mi lahko verjamete, da bi v Dvoru Čudežev ne bil varen...«

Osuplo sta jo poslušali ženski, ne da bi jo razumeli.

Ciganka je premišljala.

Kaj se je godilo v dnu njene temne vesti? In tisto, kar se je za- svetilo takrat v njenih divjih očeh — ali je bilo žarek usmilenja?

»Spravila ga k Margentini!« je dejala zdači.

»K tej blazni ženski!... Kaj pa mislite, Ciganka?«

»Verjemita mi, najboljši je, da

je pri Margentini... vidve ne vesta, zakaj, a jaz vem dobro!«

Vlačugi sta se spogledali, začu- denj čim dalje bolj. Toda moralni vpliv, ki ga je uživala Ciganka, je bil tolikšen, in nje slava kot proro- kinja tako velika v tem naimnem in lehkovernem svetu, da ji nista več ugovarjali.

Moža sta zopet dvignila nosil- nico, in Ciganka je videla, kako sta stopila v hišo, kjer je bivala bla- zna Margentina.

Nato se je vrnila naglo v Dvor Čudežev.

Dospevša v svoj brlog, se je spravila na pisanje in pisala dolgo časa. Kajti znala je čitati, pisati in računati — zmožnosti, ki jih je ved- no skrbno skrivala pred svojo oko- lico.

Opravljala je to delo z dozdev- no mirnostjo, ki bi bila presenetila vsakogar, kdor bi bil mogel čitati njene misli.

Ko je nehala pisati, je zložila pergament, zapečatila ga in stekla k Margentini, kjer je zagledala Man- freda, ležečega na slavnici na uma- zanih tleh.

»Ali mu boš stregla?« je vpra- šala.

»Da, da,« je rekla Margentina.

»Branil me je nekega dne, ko so te- kli dedci za mano...«

»Dobro. Ali potrebuješ de- narija?«

Ne da bi čakala njenega odgo- vora, je spustila v Margentinino roko par srebrnjakov.

Nato je povzela:

»In zdaj me poslušaj, Margenti- na; ako mu boš stregla dobro, ti po- more najti tvojo hčer.«

Margentina je skočila k vratom in jih zaslonila z železnim drogom.

»Naj se ga poizkusi kdo dotak- niti!« je zarenčala.

»Poslušaj!« je nadaljevala Ci- ganka. »Ali vidiš tole?«

Pokazala ji je zapečateno pis- mo.

»Kadar bo zdrav — a ne prej, dobro si zapomni...«

»Ne prej! Razumem...«

»Takrat mu izročiš ta papir...«

»Dobro! Dajte ga sem!«

Margentina je vzela papir in ga skrila v nekakšno luknjo, izdolbeno v zid, ki je služila blaznici za oma- ro, kamor je skrivala vse reči, ki jih je smatrala za dragocene.

»Zapomni si,« je ponovila Ci- ganka, »ne daj mu ga, dokler ni zdrav!«

»Ne dam mu ga!«

»Dobro!« je dejala Ciganka sa- ma pri sebi. »S tem pridobim naj- manj osem dni — to je več časa, nego ga potrebujem.«

Pogledala je vročičnega Man- freda s poslednjim pogledom, v ka- terem je sijala skoraj da zarja člo- veške ganjenosti; nato je odšla.

(Dalje.)

škilih vojakov in 4 častniki. Entusias-
zem grških čet je bil velikanski. Za-
plenjeno je bilo več topov in strojnih
pušk. Desno krilo je držalo svoje po-
zicije, med tem ko je Metzovova di-
vizija, naglo napredujoč, zavzela Dri-
sko in Kotovrat. Od 3. ure popoldne
je bil na levem krilu turški beg splo-
šen. Sovražnik je na vsej črti bežal
proti Janini. Med bežalnimi četami je
vladala strašna panika. Težka grška
artiljerija je pri Aetovraki izstrelila
15 granat proti Janini. Projektili so
padli pri Kastriči. Turška obramba je
bila mala. Grške čete so napredovale
do Daluti.

Janina je bila utrjena po načrtih
Goltz paše, in sicer z osmimi forti:
pri Mega Gardikon, Sandovici, samostanu Peristeras (17 topov), Biza-
niju (36 topov), samostanu Gastrica
(12 topov), otoku na jansinskem je-
zeru (12 topov), vasi Perame (2 to-
pova) in pri Sv. Nikolaju (6 topov).
Janinska posadka je zadnje čase
večkrat izpadla. Boji so trajali osem
dni in devet noči. Grški vojaki so
širili dni ostali brez kruha in prenoče-
vali v blatu. Turški napadi so bili si-
lovi.

Napad generala Sapuncakisa
dne 9. decembra se je bil popolnoma
ponesrečil. Sapuncakis je šel v pokoj
in poveljstvo armade, ki se je pom-
nožila, tako da je šel končno 70.000
mož, je prevzel prestolonaslednik.
Grki so zlomili odpor vseh fortifika-
cijskih črt. Izgube so velikanske. V
enem tednu je n. pr. ena sama divi-
zija izgubila 1200 mož. 200 vojakov je
nekoč vzelo žalosten konec med ži-
cnimi ograjami pred fortom Bizani.

ODGOVOR BALKANSKE ZVEZE NA MEDIACIJO VELESIL.

Sofija, 8. marca. Službeno se
javlja, da se bo posvetovanje med
Zaveznicami glede mediacije velesil
nekaj časa trajalo in zato se tudi odgo-
vora na mediatični predlog ne more
preje pričakovati kot tekom treh ali
štirih dni.

TURCIJA SE ZAHVALJUJE NEM- ČIJI.

Berlin 8. marca. Turški poslanik
Osman Nizami paša je dobil od Por-
te nalog, da izreče nemški vladi za-
hvalo za njene usluge, ki jih je izka-
zala Turčiji v tej vojni. Obenem pa
naj poprosi Nemčijo, da naj deluje z
drugima dvema velesilama na to, da
Turčiji ne bo treba plačati vojne od-
škodnine.

JANINA IN ALBANIJA.

London, 8. marca. Albanec Mah-
mud beg iz Romice, ki je že nekaj
tednov tukaj, izjavlja, da je vsled ka-
pitulacije Janine albansko vprašanje
pač komplicirano, da pa Albanci na
noben način ne bodo priznali Janine
Grkom. To mesto je baje ključ južne
Albanije, in velesile »ne smejo dovo-
liti,« da bi si ga Grška pridržala. Če
bi vendar privolila v to, bi bil to za-
četek plemenskih bojev na Balkanu,
ki bi lahko imeli najusodnejše posledice.
Toda Albanci zaupajo velesilam
in se nadejajo, da bodo rešile alban-
sko vprašanje na podlagi resnosti in
pravičnosti.

Frankobrod, 8. marca. »Franki.
Ztg.« poroča iz Carigrada: Častniški
zbor izpred Čataldže je poslal velike-
mu vezirju ultimatum, s katerim za-
hteva, da naj odstopi, če se ob otvo-
ritvi mirovnih pogajanj ne zagotovi
da ostane Odrin Turčiji. Armada mo-
ra kategorično odkloniti, da bi slu-
žila kot orodje takega samomora.
Pred kratkim v San Stefano koncen-
trirani polki, katere smatrajo, da so
vladi brezpogojno v zvesti, imajo svoj-
čas zadržati pohod nezadovoljne
armade izpred Čataldže proti Cari-
gradu.

Loterija.

Sreča te išče,
um ti je dan,
našel jo bodeš,
če nisi zaspan.

V. Vodnik.

Loterija za slovenske umetnike.
Nekaj novega v naši zgodovini. Vsi
deklamiramo, da je umetnost cvet
kulture, in da je le narod z razvito
umetnostjo na višku svojega življenja.
A vsi vemo tudi, da narod brez umet-
nosti nima nobenega ugleda in nobe-
nega vpliva. Le narod s krepko žive-
čo in plodovito kulturo, ki se izraža
najlepše v delih poetov, slikarjev in
kiparjev, le taki narodi imajo pravico
do moči, svobode. Vse to vemo, vse
to vidimo pri drugih narodih, vendar
ne storimo ničesar za razvoj sloven-
ske umetnosti. Naša umetnost je
vzklipla, rasla in vzcvetela brez naše
pomoči in celo proti naši brezbrž-
nosti. Slovenski pesniki in pisatelji so
pesnili in pisali od dobe V. Vodnika
pa do ustanovitve Ljubljanskega
Zvona brez plače in navadno celo
brez priznanja; slovenski dramatik
in komponisti poznajo jedva deset let
besedo »honorar«, ker prej so dobi-
vali za svoje opere, operete in drame
kvečjemu le roganje in zafrkacije.
Umetniki in umetnice na se dauda-

Slovenska zemlja.

Iz Škofje Loke.

Sv. Matija se je od zadnjega
svojega godovanja našim kerikacem
tako zameril, da ga nameravajo za
drugo leto izbrisati iz »Družinske
pratike«. Mislimo, da ga radi tega sv.
Peter ne zapodi z nebes! Sicer je
pa ono zlobno govoričenje o špitals-
kih zvonovih dokaj pojenjalo; le
tupatam se čuje še hvalisanje posa-
meznikov, ki so pomagali pri dekora-
ciji, kako lepe »bodlne« ima n. pr.
No... Ta punca je namreč delala ta-
ko požrtvovalno pri kinčanju zvonov,
da ni opazila, kako so si fantje krog
nje namigavali. No, pa, saj to ni nič
hudega, samo k zvonovom ni pasalo,
kakor pravijo ljudje. Na prižnici je
tudi pojenjalo grmeti. Mislimo, da je
Sinkovcu zasmrdeča past, v katero
bi se bil že lahko parkrat vjel. Vpra-
šamo ga edinole, Kje so tisti groši za
očenaše, katere je pozabil pretečeno
nedeljo zmoliti na leci. Sicer so ljudje
pozabljivi za take malenkosti, a v
drugič si bodo to pač zapomnili. Sin-
kovec ima sicer zadostno prepriča-
nje, da sme delati z našim ljudstvom
po svoji volji, ker mu leti, udarjeni po
levem licu, nastavljajo k udarcu še
desno, vendar pa upajmo, da pridejo
enkrat k zavesti tudi ti nesrečniki.
Da, imamo v naši sredini celo izobra-
žene ljudi, ki se prištevajo »višjim«
slojem, ki pa žalibog poleg raznih
moralnih klovntov, katere so padle nanje
že nebrojkrat raz lece, ne reagirajo
docela nič na zlobne napade, pač pa
nasprotno: takoj drugo nedeljo že
delajo štafazo Sinkovcu v »Katoli-
škem domu«. Molčati hočemo še ne-
kaj časa o teh šviga-švaga značajih,
ker imamo še upanje, da pride nazad-
nje med nje vendarle malo treznosti.
V katoliškem domu se morajo goditi
kaj čudne stvari. Že pretekla leta se
je govorilo, da se navajajo tam otroci
raznim igram na karte itd. Letos pa
je nakrat prišel glas, da se zvečer
sploh ne bodo več predstavljale raz-
ne igre. Res je že skrajni čas, da se
ukrene kaj takega. Neka gospodinja
se ni zastoj čudila, čeč: »Nikdar še
nista moja hlapca in dekla bila tako
zajubljena kot, odkar sta začela za-
hajati v »Katoliški dom«, — kjer so
jima bržkone prebrali škofovo brošu-
ro! Saj se razumemo, kaj ne!

Iz Maribora.

Pri nas straši vedno bolj. Kleri-
kalci so, poročali smo o tem že tudi
pred tedni — začeli z organiziranjem
»Strokovne zveze«. Takrat smo pri-
šli s svarilom in pozvali naše kroge,
da naj bodo pazni, če ne — se sami
poklejejo. Minili so tedni in čakanje je
bilo popolnoma brezuspešno, kajti od
»napredne« strani se ni zgodilo do
danes še nič, dasi se bo potem o pri-
liki govorilo vse mogoče. Že pred te-
dni smo pozvali narodno politično
društvo »Maribor«, da naj bo pazno
in si naj ne da podkopavati tal. Kot
pa danes kaže situacija, vlada neka
zaspanost, vsaj slišati ni nobene
stvari. Gospoda, pozivljamo Vas še
enkrat: na dan, vsi skraja! Ali ste
pozabili, kaj da ste na dan ustanovit-
ve obljubili? Ne velja pa to poziv
morda g. predsedniku! Nikakor ne.
Radi izvzamemo par gospodov, ki
so z njim v odboru in o katerih ve-
mo, da je nanje računati tu kot tam.
Spominjamo se, da je nekdo od zbo-
rovalcev, ko smo se po zborovanju
razšli, dejal: »Ti, v predsedništvu
glasu je bilo nekaj proroškega.« In
kaj je dejal? »Sprejemam častno me-
sto, ki mi bo tudi mesto dela. Iz srca
pa si želim in Vas prosim: pomagajte

tudi Vi meni.« A imamo danes obču-
tek, da je velika večina smatrala to
kot običajno frazo in drugoza prav-
nič. — Sicer pa, tako ali tako: čas
ganja je minil in mi zahtevamo: delo,
delo in še enkrat — delo! One pa, ki
jim ni na predsedniškovi prošnji, po-
zivljamo: Obrnite nemudoma v stran
od dosedanje poti, če Vam je težko in
naporno delo kaj maril! Če Vam pa
za to ni, pa povejte, da bomo vedeli
že vendar enkrat pri čem da smo in,
na koga smemo računati, na koga pa
ne. Ne trpimo kratkomočno da bi se
nam tu v Mariboru smelo očitati, da
se samo takrat oglašamo, kadar je to
»magari v največjo škodo narodne
stvari«. Hočemo, da beseda »napre-
dno« vsaj pri nas ni le fraza, ampak,
da tudi pokažemo, kako umevamo iz-
vajati posledice, ki nam jih leta nala-
ga. Če Vam pa to ne bi zadoščalo,
pa se oglašimo še v kratkem. Pa dru-
gače kot to pot... (Gospodu, ki mi
je to poslal, se najhkraneje zahvalju-
jem. Seveda mu tudi prihodnjič rad
ustrežem. Op. poroč.)

Iz Rogatca.

Zadnja Straža mi je dala povod,
da nekoliko premišlujem o propada-
nju naše narodne morale tudi jaz. No-
čem nikomur vsiljevati svojega mne-
nja, a vidi se mi, da v nekaterem pač
treba podpisati vsebino njenega uvod-
nika, da je krivo temu naše neza-
vedanje velikih, da ne rečem usode-
polnih časov. To morda marsikomu
ne boje prav, ker bode pač čutil v
tem očitaje samemu sebi nasproti.
Pa pogledjmo — koliko pa se brigamo
za narodno-politično življenje? Malo
ne — nič! V zadnjem času prirejajo
sicer nekateri naši Celjani shode po
deželi, a vedno slišimo in beremo le
jedna in ista imena. Vsi drugi pa? Ti
drugi drže roke križem, kvečjemu, da
še kdo v naprednih časopisih malo
»pozmerja«. So gotovi kraji tu ob
Savi, Savinji in Sotli, v katerih ima-
mo včasih priliko slišati tudi kaj, kar
ni samo v zvezi z »božjo« besedo in
tudi ob Dravi — če se ne motim —
ste že imeli 2 (beri: dva) shoda, pa še
ta so vam priredili oni maloštevilni
zavedni — Celjani. Ali pa je morda
tudi pri teh glavni nagib — najbržja
razpustitev dež. zbora? Vsi drugi pa
so grozno mrtvi Ptuj, Ljutomer, Sre-
dišče, Soštanj... Kam jadramo?
Očividno vsi, jednemu cilju nasproti:
dnevu ko po naših trgih in mestih
otrpemo v — potujočevalnemu ele-
mentu. Z neko — Straža ima menda
najbrže res prav, če trdi to — stojič-
no hladnokrvnostjo, iz katere je le
brat ponos da smo naprednjaki, se
ne trigramo ne za to ne za ono. In res
je tudi, da naš narodni element malo-
kje narašča, marsikje pa počasi stopa
v ozadje. Bože — če ne danes, pa ju-
tri — to nam je nekakšna upravičba.
Klerikalci pravijo zopet, da čaka na-
roda rešitev le nanje. No, menda je
res tako, saj po našem in naših vodi-
teljev (?) »delovanju« soditi. Če člo-
vek takole malce premišluje, se mu
dozdeva, da je v nas postal strašno
razvit le eden čut: Ošabnost. Ker
vzremo vsak mesec za C. M. D., »So-
kolca« itd. par firkov (da bode vsem
ustreženo, tudi: kronic) si mislimo,
da smo postali že neskončno veliki
narodni buditelji. Ne, ne zadošča sa-
mo, vsacega prvega porožljati s
kroncami, dela je treba, dela! Res,
da delati ni prijetno. Pa kako dolgo
bo še trpelo, ko nas klerikalizem
strese iz tega otrplosti, iz te ošabne
nezavednosti? Če se ne bo zgodilo
preje, potem gotovo takrat, ko bo
prepozno. Trgi in mesta slovenska,
zdramite se in ne dajte, da Vas požre
renegatstvo na eni, klerikalizem na
drugi strani! Vi pa, ki hočete biti

naši voditelji, pokažite se kmalu —
če ne se pokažejo drugi. Takrat pa
ne zmerjajte sveta z nepokornimi
mladimi. Očitanje bo padlo nazaj na
Vas.

Marezige v Istri.

Skandal. — Kakor znano je na-
pravila toča lansko leto meseca maj-
nika v več krajih v Istri — posebno
v občinah Dekani, Marezige in Piran
— velikansko škodo, tako da še dve
leti ni misliti na trgatve. Občine so
naprosile vlado za državno podporo,
da bi si oškodovani kmetje vsaj z de-
lom pri popravu občinskih poti —
skladovnih ali državnih tako nimajo
— kaj zaslužili. Naši poslanci v dr-
žavnem zboru so stavili nujne pred-
loge v gornjem smislu. Okrajno gla-
varstvo v Kopru, kakor se sliši je tu-
di predlagalo, naj se dovoli poškodo-
vanim občinam relevantna državna
podpora, ali vboji kmet čaka vže
skoraj eno leto zastoj, se ozira in
povprašuje če bo mogoče na ta ra-
čun kaj prislužiti in si opomoči iz ve-
like bede — pravijo da ni denarja?
Tako torej, za vboje po toči oškodo-
vane kmete, avstrijske davkoplače-
valce nimajo denarja, zato pa imajo
več denarja za »albanske pajacade«
in obele arnavtskih komedijantov na
naših tleh in na škodo davkoplače-
valcev, tudi onih, ki so bili poškodo-
vani po toči in trpijo pomanjkanja!!
To so torej naši interesi na Balkanu:
splošna beda, velikanska draginja,
brez cest in mostov, neobdelano po-
lje (najboljši delavci so na mejah), la-
čne žene in pol tucata otrok (možje
varujejo meje), denarna kriza, kon-
kurzi, itd. itd. in vrhu vsega tega še
plačevati obele arnavtskim barba-
rom. Šandal. — Živela arnavtska ko-
medija! K.

Dnevni pregled.

Jutri prinese »Dan« zopet ilu-
strirano kumoristično tedensko kro-
niko, na kar že danes opozarjamo.

Avstrijske pojedine bodo posta-
le svetovno slavne. Pretekli teden
smo v Trstu gostili Albance — ju-
tri pa bo grof Berchtold gostil naše po-
slance. Celih 200 jih je povabil. Po
dobri jedi in piščali se marsikomu
jeza poleže. Tudi se dobi pri taki
pojedini prilika za prijazno besedo.
In po starem pregovoru — da lepa
beseda lepo mesto najde — se pota-
laži marsikaka zamera. Tako bo to-
re grof Berchtold gostil poslance —
da ne bodo mislili, da so zastopniki
avstrijskih narodov manj nego za-
stopniki Albancev. Mi seveda želi-
mo vsem skupaj dober tek! Saj ve-
ste kako pravi pregovor: Nobel
muss man zugrunde gehen. Najbolj-
še bi sploh bilo, da se parlament
spremeni v veliko obednico — tam
naj vlada gosti ljudske poslance —
poslanci naj jedo — vlada pa naj
vlada. Tako pojde v državi vse lepo
v redu naprej.

Rezervisti se še vedno ne vra-
čajo v kljub vsem izjavam, da sto-
jimo pred mirom. Le tu in tam se
kdo vrne — nadomesti ga najbrže
kdo drugi. Ti rezervisti pa prinašajo
domov vesti, ki kažejo kakšen je
poljaj ob meji. Danes se seveda
mnogo ne sme pisati o tem — take
stvari se pišejo navadno čez petde-
set let, kot spomini. Takrat bodo
naši rezervisti vzeli pero v roke in
svet se bo čudil kulturi, ki smo jo
hoteli nesti barbarskim narodom na
Balkan. Ako bodo takrat pisali, da je
še l. 1913, po Kr. rojstvu Avstro-
Ogrska hotela na bosanskih železni-
cah vpeljati nemški uradni jezik, se
bodo oni naši potomci smejali, da

bodo pokali, ali pa se bodo križali
nad neumnostjo tedanjih diplomatov.
Ako bodo pa čitali o tem, kar se
godi sedaj na meji, bodo blagorvali
svoj vek — ako bo namreč svet ta-
krat kaj bolj pameten, kakor je zdaj.
Čitali bodo tudi vesti, ki jim bodo
budile gnus nad dogodki pred 50 leti,
ko bo prišel čas, bomo zbrali te no-
vice in jih bomo podali svojim čit-
ateljem, da bodo vedeli, kako so
se imeli rezervisti ob meji — in za-
kaj smo morali ob veliki draginji
plačevati tako velike davke. Čuli
bomo o ležiščih na goli slami, o
smrtnih streljih, o čudnih poskusih,
o javnih hišah in še marsikaj, kar
stane mnogo denarja.

Ces. Elizabete javna bolnišni-
ca v Novem mestu je izdala svoje
letno poročilo. Bolnišnica ima 80
postelj za odrasle ženske in 25
postelj za otroke. Zavod je moder-
no urejen.

Nesreča. Dne 6. t. m. se je igral
9letni sin posestnice Neže Brezar v
Starem trgu pri Trebnju z več
otroki na sosedovem podu. Pri tem
je prišel tudi k slamoreznicu, ki je
tam stala. Eden izmed otrok je zav-
tel kolo ravno v trenutku, ko je sin
omenjene posestnice vtaknil desno
roko v stroj. Kolo se je zavrtelo in
je ubogemu otroku odrezalo tri pr-
ve prste in en del desne roke. Težko
ranjenega dečka so takoj za silo ob-
vezali in ga nato odpeljali v bolni-
šnico usmiljenih bratov v Kandijo
pri Novem mestu.

Železniška nesreča. Na zapad-
nem kolodvoru na Dunaju je povozil
včeraj dopoldne neki vlak, ki je
prišel na postajo skladiščnega de-
lavca Panholzerja. Ta je bil na me-
stu mrtve. Vlak ga je popolnoma
razmrcaril.

Aretacija šolskega nadzornika
radi goljufij. Šolskega nadzornika
dr. Falkiewicza iz Rzeszowa so vče-
raj aretirali. Proti nadzorniku se je
podalo šeststo ovadb radi raznih go-
ljufij.

Vlom v trgovino z zlatom. Pre-
teklo noč so neznan tatovi vlomili
v neko trgovino z zlatom v Curihu,
pri čemur so pokradli in odnesli
kinč in druge dragocene stvari v
vrednosti 60.000 frankov. Tatovi so
tudi odnesli nekaj briljantov v sku-
pni vrednosti 5000 frankov. Policija
predrznje tatove pridno zasleduje.

Stražnikova zmota. Na postaji
Karlsruhe je aretirani predvčerajš-
njem neki stražnik ruskega konzula
iz Mannheima, ki se je zdel straž-
niku silno sumljiv. Konzul je bil
namreč povabljen k dinerju ruskega
ministerskega predsednika in je imel
na sebi veliko rusko državno uni-
formo. Čez uniformo je imel ogr-
njen črn povrtnik, da ne bi vzbudil
preveč zvedavosti. To pa se je zde-
lo stražniku ravno sumljivo, vsled
česar je konzula aretirali. Tega so iz-
pustili šele čez nekaj ur na svo-
bodo.

Velika tatvina v palači ruske
velike knežje. Vkljub temu, da si
je policija na vso moč prizadevala,
da bi očistila Petrograd pri prilož-
nosti jubileja Romanovcev od zločin-
skih elementov, so vendar vlomili
neznan storilec v palačo velike
knežje Marije Pavlovne, ki se je
nahajala blizu zimске palače. Tam
so storili izvršili velikansko tatvi-
no. Vlomilci so najprej vdrli v stan-
ovanje dvorne dame, gospodične
Anneke, ki je bila oni čas v Biarici
in od tam v sobe velike knežje, ka-
terih je petnajst. Tam so pobrali čis-
to mirno vse, kar je imelo vrednost.
Ukradeni predmeti se cenijo na mi-
lilion kron.

nes, v XX. stoletju, pojo (še rajši pa
jokajo!) s Prešernom:

»Slep je, kdor se s kistom vkvarja,
Kranjec moj me osle kaže,
slikarju se sreča laže,
on živi, vmrje brez d'narja!«

Po atelejih leže našim slikarjem
celi kupi slik, neznanih, neprodanih;
naši kiparji ustvarjajo modele, da se
jim zapraše in razsuše, ker ni naroč-
nika, da bi mogli svoje ideje vliči v
bron ali izklesati v mramor. Če celo
vrsto umetniških razstav smo imeli,
marsikater umotvor smo občudovali
in hvallili, a koliko je bilo nakupljenih?
— Naši upodabljajoči umetniki so želi
veliko priznanje v Belemgradu, v So-
fiji, na Dunaju, v Varšavi, celo v
Londonu, — le domovina jim srca še
doslej ni odprla ter pušča, da »žive in
mrjo brez denarja...«

Edini ljubljanski občinski svet
žrtvuje par let okoli 2000 K na leto
za slovensko upodabljajočo umet-
nost, ker podpora deželnega odbora
je usahnila že takoj pri svojem začet-
ku. Vsi Slovenci skupaj pa — poleg
ljubljanskega občinskega sveta — ne
žrtvujejo za domačo upodabljajočo
umetnost na leto niti 2000 K. Tako
torej naj cvete in bujno raste naša
slovenska umetnost z niti 4000 K na
leto? S tem naj živi okoli 40 sloven-
skih umetnikov?

To dejstvo je za našo kulturo
nad vse žalostno in za Slovence, ki
hrepene po univerzi, pač tudi nad vse
nečastno!

Kakor na marsikaterem polju, pa
so tudi zdaj naše rodoljubne dame
započele večjo akcijo na korist slo-
venski upodabljajoči umetnosti. Splo-
šno slovensko žensko društvo v Lju-
bljani se je lotilo težke in trudapolne
naloge, da priredi prvo loterijo v pro-
speh toli omalovaževane in bedno ži-
veče domače umetnosti. Slovenski
umetniki so sami radevolje podarili
dvesto večjih in manjših oljnatih in
akvarelnih slik, raznovrstnih risb ter
velikih in majhnih kipov. Ti podarjeni
izvirni umotvorji tvorijo dvesto dobi-
tkov, ki so razdeljeni na 20.000 srečk
po 1 K. Ker so cenjeni posamezni
dobitki od 10 K do 1500 K, dasi imajo
faktično večinoma večjo vrednost,
so srečke izredno po ceni.

V Jakopičevem paviljonu je ve-
čina dobitkov brezplačno razstavlje-
na na ogled. Razstavljeni so le tisti
dobitki, ki so v okvirjih. Tu so zastop-
nani skoraj vsi naši slikarji in kiparji:
Zajec, Dolinar, Štefci, Jakopič, Ja-
ma, Stern, Kobilčeva, Saša in Hen-
rika Santel, Iv. Vavpotič, Koželj,
Franke, Magolič, Klemenčič, Žmitek,
Pintarjeva, Zupančič, Tratnik, Ger-
bič, Rašica, Gašperin, Kleinova, Ro-
pret, Kregar, Jakel, Kambič, Škof,
Roičeva, Kopač, Anžik in Zorman. Tu

so figuralne in krajinske slike in ris-
be, tihožitja, študije in skice, kipi ce-
lih figur in popršja, simbolske sohe
i. dr.

Prvi glavni dobitek, ki je cenjen
le na 1500 K, tvorita celo dva umo-
tvora: velika R. Jakopičeva pokra-
jinska oljnata slika »Vzhodu« ter ve-
lik Dolinarjev kip »Hrepenenje«.
Drugi dobitek je velika oljnata po-
krajinska slika M. Jame »Ob potoku«
(cenjena 1000 K), tretji dobitek je M.
Sternenova oljnata velika slika
»Morska obala« (800 K). Nadaljnih de-
set glavnih dobitkov (cenjenih 300
do 600 K) tvorijo: velika kiparska
skupina »Požar« Ivana Zajca, M. Ja-
me slika »Dürnstern«, Jakopičeva
»Pri klavirju«, Sternenova »Na polju
ob kozolcih«, Kobilčeva slika »Tiho-
žitje«, Magoličeva »Ob Gradaščici«,
S. Santlov »Starec ob oknu«, Fran-
ketova »S Krasa«, Vavpotičeva kra-
jina »Po dežju« in Gasperinova »Ma-
rina«. Glavnih dobitkov je skupaj tri-
najst.

Nadaljnih sedem dobitkov (200
do 100 K) so prispevali slikarji: Fran-
ke, Koželj, Jama, Strnen, Rašica,
Vavpotič in kipar Dolinar; nadaljnih
dvajset dobitkov pa slikarji in slika-
rice: Pintarjeva, Zupančeva, Kle-
menčič, Škof, H. Santlova, Franke,
Žmitek, Vavpotič, Stern, Koželj,
Jakel, Kambič in kipar Dolinar. Do-
bitke, ki so bili cenjeni na 10 do 30 K,

pa so darovali slikarji: Žmitek, Vav-
potič, Magolič, Zorman, Gerbič, Roj-
čeva, Saša in Henrika Santlova, Ra-
šica, Kopač, Kambič, Gašperin, Ster-
nen, Kleinova, Tratnik, Kregar, Pod-
rekar, Anžik ter kiparji Dolinar, Ro-
pret, Štefci in Iv. Zajec. Skupaj 200
dobitkov.

Ali se bo našlo 20.000 zavednih
Slovencev in Slovenk, da pokupijo
20.000 srečk, ki bi dale našim umet-
nikom 20.000 K? Splošno slovensko
žensko društvo je razposlalo srečke
na naslove vseh znanih rodoljubov
in rodoljubov ter jih naprosilo, naj se
spomnijo naših najpazljivejših, da-
si najodličnejših kulturosvorcev. Na
vse je že mislil naš narod, le umetni-
ke je doslej pozabljali, dasi so naša pr-
va čast in naš največji ponos. Stori-
mo še za svoje umetnike vsaj malenk-
kost, da se izognemo v bodoči zgo-
dovini slovenski vsaj te sramote, da
smo barbarski prepuščali svoje sli-
karje in kiparje brez najmanjše po-
moči!

Slovenke! Slovenci! Agitirajte
za prvo loterijo na korist naše bedne
umetnosti! Naj se prodajo do 15.
aprila t. l. vse srečke, da se z lepim
uspehom in častno izvrši tudi ta do-
brodelna akcija naših požrtvovalnih
slovenskih žen in deklet! —e—

Oče 33. otrok. Na Albeškem v Poznanjskem je povila te dni žena I. Jeglinskega dvojčka, s katerima se je povišalo število otrok Jeglinskega na 33. S prvo ženo je imel Jeglinski 24 otrok. Nemški listi kar besnijo vsled plodovitosti poljskega živilja.

Zakaj dekleta študirajo? Pri maturi na učiteljski pripravnici v Arnsbergu (na Westfalskem) je napravilo izpit vseh 56 kandidatkin. Po izpitu se je poslovil eksaminator od deklet s temi »nadpolnimi besedami: »Dobro ste se učile in dobro napravile izpit. Sedaj glejte, da se omožite, zakaj v doglednem času ni nade, da bi dobile kako službo!«

Parnik se potopil z vsemi potniki. Zadnji viharji dnevi na morju so bili vzrok marsikakih nesreč. Ladija »Calvados« se je potopila te dni v Marmorskem morju. Vsi potniki so se potopili.

«Sokol» je znanaka najboljšega kavnega pridatka. Kolinske kavne primesi. Pazite na to znamko, kadar kupujete kavni pridelek, kajti le Kolinska primes z znamko »Sokol« vas bo popolnoma zadovoljila. Ta kavni pridelek namreč napravi najboljšo kavo, ki ima dober okus, prijeten vonj in lepo barvo. Obenem je pristno domače blago iz edine jugoslovanske tovarne kavnih primesi v Ljubljani. Omenjamo s podarkom, da Kolinska tovarna vsako leto nakloni prav znatne vsote za slovenske narodne in kulturne namene, predvsem za našo »Družbo sv. Cirila in Metoda«. Vsaka naša gospodinja naj kupuje torej izključno le Kolinsko kavno primes!

Ljubljana.

— **Opozorjamo na naš današnji drugi listek.** Kupujte srečke za umetniško loterijo.

— **Razstava slik in kipov** za umetniško loterijo je danes zadnji dan odprta. Oglejte si jo. Vstop prost.

— **Srečke umetniške loterije** posebno marljivo in uspešno razpečavajo naslednje dame: soproga c. kr. vladnega svetnika Ivana Šubica (4001), gđc. Antonija Kadivčeva, ga. skriptor Pintarjeva, ki tudi agilno pridobiva razprodajalke, ga. Mimi prof. Reisnerjeva, gđc. Hrovatinova, gđc. Modičeva, ga. Pfeiferjeva, ga. Terškanova, vse v Ljubljani. Po lastnem nagibu se je prijavila gđc. Anica Petrovčeva v Jarsah, ki je v najkrajšem času razpečala večje število poslanih srečk. Pohvalno je omeniti g. pl. Kapusa v Celovcu in g. učitelja Dekvala v Dvoru na Dolenjskem, ki sta tudi sama že dvakrat prostovoljno zahtevala srečke. Vobče se opazja, da se gospodične na deželi jako agilno in z največjo vnetostjo žrtvujejo za uspeh umetniške loterije, medtem ko nekatere znane narodne dame v večjem spodobnejšem mestu ne kažejo nobenega zanimanja. To je pač le obžalovati, ker gre za dobrodelno narodno podjetje na korist naši domaći umetnosti. Z veseljem se konstatuje dejstvo, da se je že več rodoljubov in rodoljubk prostovoljno prijavilo pri odboru za razpečavanje srečk. Prepotrebno je, da bi se našlo še več enakih dobrodelnih prostovoljcev in prostovoljk!

— **Polajnkovo potovanje nazaj v Evropo.** Avstrijski konzul g. Orlando v Plymouthu na Angleškem je sporočil ljubljanski policiji, da je dvojica Polajnkova včeraj dospela s parnikom »Polinka« v Plymouth, kjer se pa ni izkrcala, marveč je morala s parnikom dalje do Antwerpna v Belgiji, kamor dospe danes in kjer ju bode tamošnja »Hermadad« sprejela v svoje varstvo. Posredovanje tukajšnje oblasti, da se dvojica ne pusti na angleška tla, je, kakor se vidi, tedaj uspelo in je sedaj zadeva rešena že v toliko, da ni več pričakovati kakih zaprek a la »english Sunday«, marveč se bode sedaj zadeva razvila rednim potom. Upamo, da bomo mogli že v kratkem času o celi zadevi obširneje poročati.

— **Jedel in pil, plačal pa nič.** 22-letni monter Josip Veljak iz Trsta je bil v mesecu februarju p. l. en teden vslužben v papirnici v Vevčah kot elektromonter. Med tem časom je napravil v neki tamošnji restavraciji dolga za devetnajst kron. Ko se mu je izplačala tedenska plača, je skrivaj pustil službo in je neznano kam izginil, ne da bi plačal, kar je v oni restavraciji napravil dolga. Veljaka zasleduje radi tatvine tudi okrajno sodišče v Gradcu.

— **Nesreča.** Predvčerajšnjem se je nenadoma zgrudil na Karlovski cesti 73letni delavec Matija Kušar in je zadobil pri tem tako težke telesne poškodbe, da so ga morali z rešilnim vozom odpeljati v bolnišnico.

— **Zapuščena rodbina.** V petek zvečer je prišla v mestno stražnico

rudarjeva žena Ana Gorenc iz Sent Janža na Dolenjskem. S seboj je pripeljala pet otrok v starosti od dveh do petih let. Gorencova je prosila za podporo. Njen mož jo je zapustil v Bischehofenu. Ubogi rodbini se je dala denarna pomoč. Včeraj je bila z otroki vred instradirana v njen domaći kraj.

— **Pes ugriznil.** Ko se je v petek peljal z bečkelnom po Ahaceljevi cesti trgovec Viktor Nagy je priskočil neki pes in ga ugriznil v stegno leve noge. Lastnik psa je znan.

— **Petkronski falzifikati** krožijo te dni po Ljubljani. Kakor se misli, je število teh falzifikatov precejšnje število.

— **Invalidna ustanova.** Razpisana je podmaršala Karla pl. Tegetthofa ustanova za invalide. Podrobnosti so razvidne iz razglaš, ki je javno nabit na mestnem magistratu.

— **Vojska na Balkanu.** Ravno kar je izšel 11. in 12. sešitek, ki prinaša poleg slik z besedilom, tudi osem na fin papir tiskanih tabel, raznih vojnih prizorov. 13. sešitek izide v nar dneh.

— **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Dne 5. marca t. l. se je vršil XIII. redni občni zbor delničarjev pod predsedništvom gospoda Ivana Hribarja, na katerem so bili sprejeti predlogi upravnega sveta.

— **Stanje bilance za leto 1912.** je sledeče: Aktiva: Blagajna kron 587.947 69 v, valute 71.734 K 87 v, menice in devize 6.305.871 K 09 v, predjumi na vrednostne papirje 3.493.522 K 04 v, vrednostni papirji 2.242.484 K 05 v, dolžniki 15.130.351 K 80 v, inventar 129.316 K 70 v, realitete 1.190.62 K 57 v, skupno vsega 29.513.390 K 81 v. — Pasiva: Delniška glavica 8.000.000 K, rezervni in pokojninski zaklad 848.802 K 89 v, vloge 13.237.170 K 01 v, upniki 6.315.647 K 66 v, tranzitne obresti 84.316 K 01 v, nevdignjena dividenda 978 K, dobiček 664.470 K 24 v, skupno 29.513.390 K 81 v. — Račun izgube in dobička: Izdatki: Obresti 1.326.000 K 01 v, upravnih stroški 118.214 K 48 v, plače in stanarine 236.012 K 05 v, davki in pristojbine 95.181 K 29 v, odpis inventarja 14.215 K 69 v, čisti dobiček za leto 1912, inkl. prenos iz leta 1911. 664.476 K 24 v, skupno 2.454.099 K 76 v. Prejemki: Obresti 2.043.901 K 34 v, iznos bančnih poslov 328.821 K 18 v, iznos realitet 33.264 K 84 v, prenos dobička iz leta 1911. 48.112 K 40 v, skupno 2.454.099 K 76 v. — Od upravnega sveta predlagana 6% dividenda je bila sprejeta, ter se izplačuje za zapadli kupon št. 2 24 K začeti s 6. marcem t. l. Iz čistega dobička je bilo dodeljeno: 30.818 K 19 v rednemu rezervnemu zakladu, 480.000 K kot 6% dividenda, 18.554 K 56 v upravnemu svetu za 10% tantijemo, 10.000 K pokojninskemu zakladu, 100.000 K posebnemu rezervnemu fondu, 10.578 K 92 v rednemu rezervnemu fondu kot posebno dotacijo, in 14.724 K 57 v je bilo preneseno na novi račun, s čimer je ves čisti dobiček za leto 1912, v znesku 554.476 K 24 v porabljen. Rezervni in penzijski fond znašajo k 31. decembra 1912 1.000.000 K, kar odgovarja 12 in pol % delniške glavice.

— **Odstopivši člani upravnega sveta** gg. Ivan Hribar, Gabrijel Jelovšek, Fran Krasny in dr. Ivan Tavčar, so bili vnovič izvoljeni. — Glej inserat.

— **Ne kupujte srečk na obroke** drugje kot samo pri Češki industrijski banki, kajti ta prvi in največji tovrstni slovenski zavod s svojo delniško glavico 40 milijonov kron nudi v vsakem oziru absolutno varnost. Pozor na dne 1. aprila t. l. vršče se zbiranje turških srečk, pri katerem bo izžreban glavni dobiček 400.000 frankov. Več v današnjem oglasu.

— **Ljubljanska okolica.** V cenjenem Vašem listu od dne 22. februarja t. l. čitamo opomin gostilničarjem v Ljubljanski okolici, ki v vsakem oziru odgovarja resnici. — So gostilničarji, ki takorekoč preže, kedaj jim pade meščen v roke, da ga z slabo pijačo in neokusnimi jedmi pripravijo ob drage denarje. Kdor hoče sedaj, ko se bliža pomlad in probuja narava pohiteti iz mestnega zidovja, da se naučijo svežega zraka vabim ga uljudno sem doli v Stefanjovas. Sedaj v postu lahko obišče pri tej priliki cerkev Božjega groba, kamor vsako leto v tem času prihaja veliko število meščanov. — Okrepčila potrebni priporočam pa svojo gostilno. Našel bo tu vselej pošteno družbo; — pa okusno jed in naravno pijačo proti zmerni ceni jamčim pa sam. — Ivan Bricelj, posestnik in gostilničar v Stefanjovasi pri novem mostu.

— **Kinematograf »Ideal«.** Še danes in jutri se predvaja izborni spored z fino dramo »Trije prijatelji« z Psyandrom v glavni vlogi. Gaumontov tehnik prinaša najnovejši ples pa-

riške družbe imenovan »Tongo«. Kdor se želi iz srca nasmejati, se naj ne zamudi ogledati velikanske vseloigro »Brigaj se za Amelio«. V torek »Prvi sledovi starosti«.

Trst.

TRAGEDIJA LJUBEZNI.

Smrt dveh mladih bitij. Šofer Jožef de Domma, 34 let star, je imel pred kakimi petimi leti ljubezensko razmerje z lepim in mladim dekletom. Posledica je bilo dete. Mlada, komaj osemnajstletna mati pa je zbolela in naposled je tudi umrla v bolnišnici. De Domma je bridko žaloval po umrli ljubici; proti vsemu je bil apatičen. Živel je samo za svojega otroka, ki ga je neizrečeno ljubil. Umrla ljubica pa je imela mlado prijateljico, in ta jo je hodila večkrat obiskovat. Tudi pozneje, ko je prijateljica umrla, je prišla večkrat v stanovanje de Domme, ker se ji je smilila dete. Prinašala mu je igrače in sladkarije, zato se je otrok tako privadil, da jo je klical za mammo. Čas je bežal in dete je rastle. Jožefa Ricci, tako je bilo ime prijateljici umrle de Dommove ljubice, je še vedno prihajala k otroku, ne da bi imela kakakega drugega namena. — De Domma jo je cenil; saj je bila Ricci edina, ki je ljubila njegovega otroka. Toda prvotno prijateljstvo, ki ga je čutil do mlade Jožefe, se je polagoma izpremenilo v gorečo ljubezen. De Domma je tudi razkril to svojo ljubezen. V začetku sta bila precej intimna, pozneje pa je postala ona precej hladna. On pa se ni dal miru; skušal jo je pridobiti in dvoril ji je na vse mogoče načine. Riccijeva pa je ostala hladna. To ga je grozno mučilo. Njegova misel, da bi jo mogel kdaj izgubiti, je postajala od dne do dne hujša. — Ricci, letos komaj 18 let stara, je bila krasno dekle. Svoje lepote se je pa tudi zavdala. Dobro se ji je zdelo, ako ji je kdo dvoril in se ji klanjal. Bila je sanjava, razposajena in ponosna. Oboževalcev ji seveda ni manjkalo. De Dommi ni bilo to dovolj. Prosil jo je, naj ga ne zapuša, naj se ga oklene. Ona pa se ni brigala zanj. Odgovarjala mu je, da je pač svobodna ženska in kot taka sme živeti po svoji volji. Ni je nehal ljubiti, marveč je postal grozno ljubosumen. Slutil je, da mora imeti njegova ljubica srce kje drugje in začel jo je zasledovati. Včasih ga je opazila, in zato je moral postati previden. — Nekega dne ji je zopet neopaženo sledil. Pred kavarno »Chiozza« se je sestala z priletnim gospodom in ga prijazno pozdravila. Stopila sta v tramvaj, ki vozi v Barkovlje. Tudi de Domma se je splazil na voz in je napeto poslušal vsako njuno besedo. V Barkovljah sta izstopila in se nato izprehajala ob morju zamišljena v razgovor. Po izprehodu sta odšla v neko restavracijo. Ves žalosten se je vrnil de Domma v mesto in bil je prepričan, da občuje njegova ljubica z onim gospodom. Postal je grozno ljubosumen nanj in sklenil je na vsak način izvedeti kaj je in kdo je. To se mu je tudi posrečilo, zakaj kmalu za tem ju je videl stopiti v neko hišo. Pri vratih je izvedel, da je prileten gospod premožen, da je dober slikar in da večkrat išče modele za svoje slike. — Tisti dan je odšel domov in je premišljeval, kaj naj stori. Naslednji dan ju je zopet opazil na ulici: zopet je šla k njemu starcu. Zavrelo je v njem; kakor brez upa je begal in slednjič je bežal na policijo, kjer je zahteval naj ga spremi inšpektor z dvema agentoma, zakaj njegova žena, tako je dejal, ga vara in je odšla s starcem. Inšpektor in agenta sta mu sledila; peljal ju je na slikarjevo stanovanje. Vežna vrata so bila zaprta. Policijski organi so začeli razbijati in zahtevati v imenu postave, naj odpreta. Ko se je to zgodilo, so stopili v sobo in zagledali slikarja in Riccijevo, ki sta bila le napol oblečena. Oba sta se morala opravičiti in organi so ju odpeljali na policijo. Tam se je izkazalo, da Riccijeva ni de Dommove žena; intimo občevanje ni zadostovalo, da jo je smel tako imenovati de Domma. Zato sta bila oba aretirana takoj odpuščenca, ker po postavi jima ni smel nihče kratiti svobode. De Domma pa je bil vzet na zapisnik, ker je zlorabil javno oblast! — Potr je šel domov, in delal je načrte, krvave načrte. Toda njegova ljubezen je bila močna; šel je in je poiskal Riccijevo in povedal ji je, da ji vse odpušča in zopet jo je prosil, naj ga ne zapusti in naj krene na drugo pot. Ona pa ga ni marala poslušati. Najbrže zato, da bi se ga iznebila je odšla iz Trsta in se je nastanila v Kopru. Tudi tam jo je izsledil; hodil jo je večkrat obiskovat in moledovat. Riccijeva se je naveličala. Povedala mu je, da

ga ne ljubi in da želi biti prosta, neodvisna. Ker ni nič pomagalo, je zapustila Koper in prišla pretečeno nedeljo zopet v Trst, v nedeljo kjer se je pripravljala, da odpotuje v Italijo. Začasno se je nastanila pri znani rodbini v ulici Riborgo 14. — Takoj tisti popoldne jo je že izsledil de Domma in jo je prišel posetit s svojim sinčkom, ki je prinesel lep šop cvetlic svoji »mami«. De Domma jo je prosil, naj ne hodi nikamor, naj ostane pri njem, ki jo vroče ljubi. Zaman. V četrtek že na vse zgodaj se je podal zopet k njej, toda družina, kjer je stanovala mu je povedala, da še spi. Prišel je zopet okoli 11. ure, sam, brez otroka. Riccijeva je bila ravno pripravljena za odhod; na mizi je bila prtljaga in razni zavrtki. Milo jo je prosil, naj ostane. Bil je ves razburjen; ona je ponavljala o svoji svobodi in naposled mu je rekla: »Vse zastoni! Ne maram te.« Ta razgovor so slišali tudi gospodinja in njen sin, in ker je bil razgovor tako kočljiv, sta se oba, mati in sin, odstranila. De Domma in Riccijeva sta ostala sama v sobi. V sosednjo sobo je bilo slišati nervozen dialog, nato strel. Prihiteli so ljudje in v sobi zagledali grozen prizor. Riccijeva je ležala na tleh, prestreljena skozi glavo. Kri je lila iz rane, ona pa se ni premaknila. Zraven nje pa je klečal de Domma in z ustnicami je šepetal, kakor da bi prosil in molil. Potem je vstal in odšel iz sobe na stopnjice. Tam so ostali tisti, ki so prihiteli na strel, in začeli so mu vpiti in predbacivati. On pa se je povrnil zopet mirno v sobo, se približal mrtvi ljubici in si izstrčil dve krogli v sence. — Prišel je zdravnik. Ona je bila hladna, mrtva, on je še dihal. Njo so odpeljali v mrtvašnico, njega v bolnišnico, kjer je izdihnil. — Tako je končala ta žalostna zgodba.

Velikanska tatvina. Tatovi odnesli 90 kg obdelanega zlata v vrednosti 30.000 K. G. Rudolf Dusič, ki ima veliko delavnico dragocenih izdelkov, so odnesli tatovi včeraj popolnoma razne zlate izdelke v vrednosti 30.000 K. Prišli so z ponarejenimi ključji v delavnico, ki se nahaja v ulici Acquedotto 62. Z raznim orodjem in s pomočjo 10 kg težkega železnega klinastega droga so odprli dve blagajni iz katere so odnesli vse najdražje dragocenosti. Srebro se jim je zdelo premajhne vrednosti; razmetali se ga po tleh. 90 kg zlata pa so spravili v kočijo in odradali bogvekam. Ropotanje in razbijanje je sicer slišal čuvaj, ki je spal v 3. nadstropju nad delavnico, toda mislil je, da porjavljajo neke stroje v sosedni hiši, ker je slišal tudi prejšnji dan slične udarce, ki so prihajali od tam. Še-le drugi dan, ko so opazili tatvino, je spoznal, da se je varal. Tatvino je naznanila oblast vsem zlatarjem in brzojavila je tudi na meje, da bi eventualno prišli begunci. — Najboljši policijski agentje so šli na delo za lopovi. — Gospod Dusič je postal kar čez noč siromak. Hudo mora biti človeku, če ga doleti kaj sličnega.

Za podržavljenje Ciril-Metodove šole v Trstu prosimo že leta in leta brezuspešno. Kdo ve, koliko let so prosili Albanci našo vladu za tistih 50.000 K za kongres, oziroma za protislovansko komedijo? — Menda jim jih je sama ponudila, ker je bila režiserka te komedije. Za Albance ima naša država denar, prav pošteno jih nasiti in napoji, kadar pridejo na kongres v Trst; a za slovenske šole ni nič. Lumparija! Kaj nismo potemtakem pravcati hlapci v naši monarhiji? Človeku vrede kri v žilah, ko razmišlja o vsem tem, Punt!

Roparski napad na Občinah pri Trstu. V Trstu, kakor v vsakem velikem mestu, se večkrat izvršijo roparski napadi in tatvine; kjer je mnogo bogastva in nepoštenja, je pač tudi mnogo revščine in nepoštenja. Pri nas v Trstu imajo lopovi posebno »piko« na tujce, zakaj domačinji znajo biti previdni. — Da se godijo v tržaški okolici roparski napadi, čujemo le redkokdaj. — Pred par dnevi je prišel v naše mesto Poljak Mieczislaw Chodzinski iz Grodna (na ruskem Poljskem). Z njim je prišla tudi njegova sestra. Nastanila sta se v hotelu »Excelsior« in podnevu sta delala izlete v okolico. V četrtek sta se podala na Občine s tramvajem. Ko sta se pripeljala na vrh, sta ogledovala nekaj časa na mesto in tržaški zaliv, ki ga vidi človek skoro pod seboj. (Cesta na Občine je silno strma; Občine leže 300 m nad morjem). Tujca sta se naslajala ob krasnem razgledu, slednjič pa sta se odpravila po kolovozni cesti, ki pelje skozi borov gozd. Šla sta na razgledni stolp, ki se nahaja kakih 20 minut od Občin. Ko sta se vračala po isti poti nazaj, je stopil iz gozda močan mož, s

črno krinko na obrazu. I' ibližal se je Poljaku in zahteval: »Geld«. Poljak je mislil, da je morda treba plačati kako odškodnino za vstop na razgledni stolp. Vzel je denarnico iz žepa in povprašal moža, ki ga je smatral za čuvaja, koliko zahteva. Mož s krinko pa mu je iztrgal iz rok denarnico in začel brskati po njej. Ko pa je videl, da je v denarnici samo 12 K in nekaj tujega denarja, se mu je zdelo premalo. — »Alles heraus — Geld und Gold«, je zavpil nad začudenim Poljakom, ki se je še-le začel zavedati, da ima lopova pred seboj. Mož s krinko pa ni čakal dolgo. Potegnil je iz žepa samokres, ga nastavil Poljaku pred obraz in mu začel odpenjati suknjo. Iz notranjega žepa mu je potegnil nekaj papirjev in začel je vleči naposled tudi za listnico. V tem hipu pa se zasliši v bližini šum. Lopov se prestraši pusti listnico v žepu in odbeži v temen borov gozd. — V listnici je imel Poljak 2000 K v bankovcih. Ko ga je zapustil strah, se je podal s svojo sestro v mesto. Na policiji je javil vse dogodek. Takoj so bile obveščene vse stražnice v okolici Občin o dogodku. Iz mesta pa je takoj odjahala četa stražarjev na konjih. Prebredli so ves gozd, a o lopovu ni bilo sluha. — Poljak se ima zahvaliti železnici, ki se je bližala in s svojim šumom odpodila roparja.

Društva.

Podružnica sv. Cirila in Metoda v Spodnji Šiški priredi danes zabavni večer pri Kankertu ob polu 8. uri zvečer. — Zabavni program obeta animiran večer in zato: vsi na podružnično prireditev! — Sodeluje pevski in tamburaški zbor »Čitalnice« in uprizori se burka »Bucek v strahu«, Rado Murnikova enodejanka, polna drastičnih dovtipov in komičnih zapletljajev.

Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda v Postojni priredi dne 6. aprila t. l. veliko veselico z najraznovrstnejšim vsprejemom; sodelovala bodo vsa narodna društva v Postojni. V programu pomladnih izletov na Notranjskem naj bi bila letos skupna točka: dne 6. aprila izlet na veliko veselico v Postojni!

Odbor N. S. Z. ima v sredo dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer svojo redno sejo. Nadzorstveni svet ima isti dan svojo sejo točno ob polu 8. uri. Vabimo vse tovariše odbornike, da se seje sigurno udeležijo!

Narodna soc. Zveza v Ljubljani je razposlala nekaterim somišljenikom in zaupnikom po deželi, dopise radi ustanovitve podružnic in prosimo vse one somišljenike, ki so dopise prejeli naj blagovolijo vse potrebno ukreniti, ter čim prej odboru N. S. Z. pismeno javiti v nadaljno ravnanje. Apeliramo tudi na somišljenike ki dopisov niso prejeli in se zanimajo za gibanje N. S. Z., da se javijo odboru in odbor je z natančnimi podatki vsak hip na razpolago. Isto velja tudi za Stajersko in Koroško. Vse tiste somišljenike, ki so pa že teren pripravili, prosimo, da to nemudoma naznanijo, da se čim prej skliče prvi shod. Somišljeniki neustrašeno na delo, ker v delu in zopet v delu je naša rešitev!

Člane N. S. Z. kateri so z članarino zaostali tem potom v njih lastno korist opozarjamo, da pravočasno poravnajo zaostale zneske. Dokler je svota mala se lahko poravnava, a kasneje je to že nekoliko težje, ter bi bilo pač škoda, da bi za vse doslej vplačane prispevke ne imel nikakih koristi, posebno se bode to obetilo nad leto dni članstva, ki bi isti potreboval podporo. Opozorjamo tudi člane na to, da tisti, ki ne misli vplačevati redno in storiti svoje dolžnosti napram N. S. Z., da je bolje da javi svoj izstop, ker je N. S. Z. ležeče na tem, da ima le redno plačujoče člane. — Opozorjamo tudi vse ostalo narodno delavstvo, da se včlanijo v N. S. Z. ker to je v vsakem oziru najboljša strokovna organizacija, ter poleg tega še na zdravi in narodni podlagi.

Narodna Čitalnica v Kamniku priredi danes gledališko predstavo. Igra se »Sin«. Začetek ob 8. uri. Čisti dohodek je namenjen za sklad, da se napelje v društvene prostore elektrika.

Vabilo k koncertu. ki ga priredita v torek, dne 11. sušca 1913 v sokolski dvorani v Kranju **Anton Trost** (pianist) prof. na »Glasbeni Matici« v Ljubljani in **Josip Rijavec** (tenorist) gojenec na dunajskem konservatoriju, s sodelovanjem moškega zbora »Narodne čitalnice v Kranju«. — Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži prvih 3. vrst po 2 K, drugi sedeži po 1 K, stojišča 60 vin., za dijakke 30 vin. — Vstopnice se dobijo v predprodaji

v trgovini g. Ferd. Sajovca v Kranju. Ker je čisti dohodek namenjen trem slovenskim konservatoristom v srhu nadaljevanja študij, se preplačala hvaležno sprejemajo.

Sijajen uspeh slovenske telovadbe na Dunaju. Znano je, da je 6. t. m. priredilo slovensko dijaštvo javno telovadbo. Ali, da bo prireditelj uspešna vsestransko tako sijajno, je bilo nad vse pričakovanje, ako se pomisli, da se ima boriti dijaštvo v tujem mestu ob vsakem koraku z ogromnimi zaprekami. Ali ramo ob rami skupno z drugimi Slovani, so slovenski dijakci podirli vse zapreke in pokazali žilavost in vztrajnost našega naroda. Za še sijajnejši uspeh se je pač zahvaliti bratski pomoči Čehov, pravi sokolski požrtvovalnosti sester čeških »Sokolice« in ostalih Slovanov. Takih užitekpolnih večerov beležijo Slovenci v tujini malo, da ne nič. Tu je triumfirala ideja, ki je spas našemu narodu. Naprej! »Mi vstajamo...«

Defraudant Kuss in 18 000 kron.

(Izpred ljubljanskega porotnega sodišča.)

Evgen Kuss je 22 let star in je doma iz Radgone. Po poklicu je knjigovodja. Kot tak je hodil iz kraja v kraj, dokler ni prišel pred ljubljansko poroto. V ljudsko šolo je hodil v Celju, v gimnazijo v Ptuj in v Mariboru. Ker pa mu ni posebno dišala grščina in latinščina, je rekel gimnaziji adijo in se je posvetil trgovini. Zato je šel študirat v Gradec v neko trgovsko šolo in je izvršil tudi bančni kurz, kjer je bil šest mesecev. Kar se tiče njegove službe in kraja njegovega službovanja, moramo omeniti Ptuj, Brežice in Ljubljano. V Ptuj je služboval pri firmi Lepoša, v Brežicah pri Mateisu, v Ljubljani pa pri Kastnerju, pri Kreditni banki, pri Tschinklu in slednjič pri kemični tovarni v Mostah. Ker je bil Kuss precej uporaben človek, je užival pri trdki veliko zaupanje. Večkrat so ga poslali v Kreditno banko, da je dvignil za trdke večje svote denarja. Tudi dne 2. novembra ga je poslala trdka v Kreditno banko, da bi dvignil zanj 18.000 kron, katere bi moral odročiti na ljubljanskem južnem kolodvoru pri blagajni za vozno blago. Trdka pa je zastoj čakala svojega Kussa — od nikoder ga ni bilo. To je bilo zelo sumljivo in telefonirali so Kreditni banki, če je tam Kuss dvignil na ček svoto 18.000 K. Banka je odgovorila, da je dvignil. Nato so telefonirali na južni kolodvor in vprašali, ali je Kuss oddal pri blagajni za vozno blago 18.000 K. Z južnega kolodvora pa so odgovorili, da ni bilo Kussa in tudi onih 18.000 kron ne. Kje je bil torej nesrečni Kuss. Nazaj v tovarno ga ni bilo — kje je torej? Bomo precej povedali in razodeli.

Kuss je lepo prišel v Kreditno banko in je dvignil onih 18.000 K. Nato jo je mahnil proti južnemu kolodvoru. Ko je prišel tja, se mu je nenadoma posvetilo nekaj v glavi. »Kaj bi nosil te lepe denarce blagajni za vozno blago, ko jih pa lahko sam obdržim?!« je pomislil in od veselja se mu je nabral obraz v silno zadovoljne gube. »Ta denar je lep, veliko ga je in svet je velik in prostran. In jaz sem si ga še tako malo ogledal! Ta denar bom lepo spravil v žep, pa hajd z njim po svetu! Trdka ima takointako denarja preveč in jaz ga imam premalo. Kaj je to? Ali je to pravica? Egalite, ljubi Evgen, pa četudi v denarju!! Tako je premisljeval modri Evgen Kuss in je krenil namesto k blagajni za vozno blago, k blagajni za vozne listke. Tam je

kupil vozni listek za gorensko plat. Šel je hitro na peron, pa vlak mu jo je popihal ravno pred nosom. Nato se je peljal na državni kolodvor v Šiški in je vstopil v voz III. razreda, ki ga je odpeljal do Lesca. Tam je izstopil in se peljal v družbi dr. Hočevarja na Bled. Dr. Hočevarju se je sam pridružil in mu povedal, da je bančni uradnik Kuss iz Ljubljane. Dr. Hočevar je šel nato na svoj dom, naš Kuss pa je krenil v hotel »Triglav«, kjer je obedoval. Tam si je vstvaril načrt, kam se bo vse peljal s temi lepimi denarci. Kam se je peljal?

Najprej v Gorico. Ker pa ga je pekla vest, da ni napravil prav, ker jo je odkuril s tujim denarjem, je sklenil, da bo najbolje, ako se čim prej izgubi iz Alb — ne, iz Avstrije. »Kaj, ko bi jo mahnil malo na jug?« je pomislil. »Ni ga lepšega neba, kakor je na Laškem in tudi lepa mesta so tam, očesu v zabavo in telesu. Ej, Italijanke! Črne oči, črne oči!« kakor bi vstrelil, je bil Kuss na gorškem kolodvoru, kjer si je kupil vozni listek II. razreda za Benetke.

Tako je prišel Kuss v Benetke, ko si je v treh dneh dobro ogledal Benetke in Benečanke, mu je nenadoma prišlo na misel, da je tudi Milan lepo mesto in da ne bi bilo prav nič napak, če bi si ga ogledal. Se isti dan se je odpeljal kakor burja v Milan. Tam je bil nekaj časa, pa mu ni bogve kako ugajalo. »Lepa je sicer Italija, lepe so Italijanke, ampak tudi Svica je lepa in njene gore!« Komaj je Kuss spregovoril v mislih te besede, že je drvil na milanski kolodvor in je s solznimi očmi zadnjikrat pozdravil lepo Italijo in lepe njene hčere.

Dne 9. novembra p. l. je prijel v Zenevo v Svico. »O Svica, pa Svica! Tukaj bom pa ostal dalj časa. Sicer pa, kam se mi mudi?! Ljudje so nerodni in ne vedo, kam sem jo popihal. In Kuss je ostal v Zenevi. Tam je živel silno brezskrbno življenje. Kaj ga ne bi! V žepu so bili denarji! Kaj za to, če so bili tuiji! Kuss je zbral okrog sebe prijatelje in prijateljice in je z njimi razsipaval denar, da je bilo kar strah. Ampak dolgo časa se Kuss ni veselil. Cisto pozabil je namreč, da je na svetu brzjav. Nič ni pomagalo, dne 12. novembra je položil policist roko na Kussovo ramo in mu razodel, da je aretiran. Nato smo Kussa prilitali v Ljubljano. Na svojem potovanju pa ni bil Kuss samo Kuss. Bil je tudi Reimann, Ōskutaczky in Ruder. Na svojem potovanju je Kuss zapravil od onih 18.000 K celih 3280 K. Za deset dni 3280 K! To smo živeli kajpada Kuss! In zdaj moraš, revež, sedeti pred ljubljansko poroto. Sedaj si kakor personifirana »Ujetega tiča tožba.« Saj tič si. Bomo precej povedali zakaj. Saj si vendar doma iz slovenskih krajev in bogve, če ni bil nekoč Kuss-kus-kos. Pa kaj bi, Kuss je bolj »nobel«, zato si se tudi zagovarjal pred poroto nemško, čeprav znaš slovensko!

Resnično, Kuss se je zagovarjal pred ljubljanskimi porotnim sodiščem v nemškem jeziku, kar pa je predsednika sodnega senata, nadsvetnika Vedernjaka, ki je zaveden Slovenec, kar kaže že njegovo ime, tako razjezilo, da se je po vsej pravici obregnil nad dvema porotnikoma, ki sta se izjavila, da je med porotniki tudi nekaj takih, ki ne razumejo nemškega jezika in ki sta zahtevala, da se govori tudi slovensko, če se govori že nemško. Dobri mož si je mislil: »Kaj mi to pripovedujete saj vendar veste, da je ljubljansko sodišče slovensko! Čemu to povdarjati, ko smo Slovenci in ne kaki nemčurji!«

Porotniki so krivdorek glede Kussove poverbe potrdili na kar je sodišče Kussa obsodilo na 18 mese-

cev težke ječe, katero bo Kuss odsedel v Mariboru.

Senat: predsednik nadsvetnik Vedernjak; votanta: svetnika Potrat in Persche; državni pravnik: pl. Luschan; obtoženec zagovornik dr. Ambrožič.

Svoji ženi zažgal hišo.

(Izpred ljubljanskega porotnega sodišča.)

Janez Brvar je kajžar in nič vreden človek. Doma je iz Pretrža pri Moravčah. Včeraj je stal pred ljubljanskim porotnim sodiščem, kjer se je moral zagovarjati radi hudodelstva požiga.

Janez Brvar je bil že nešteto krat kaznovan radi tatvine, golufije, radi razžaljenja časti in leta 1902, tudi radi ropa. Ta zadnja kaznen je trpel deset let v zaporih Gradške. Dne 2. junija preteklega leta je kaznen prestal, na kar so ga poslali v bolnišnico v Gorico, ker so ga noge bolele in ni mogel hoditi. Ko je prišel z bolnišnice, jo je mahnil v svoj domači kraj v Topole.

Tam živi njegova žena, ki pa ni bila bogve kako vesela prihoda svojega moža, ker ga je dobro poznala, da je jako deluržen človek in silno vdan pijači. Žena Brvarjeva ima hišo v Pretržu. Ta hiša je njena, ker se je Brvar priženil k nji. Stoji na holmu pod gozdom in je čisto na samem.

Ko je prišel Brvar iz Gorice domov, je bil skrajja precej priden in je pomagal svoji ženi pri delu. Kmalu pa ga je nekaj prijel, pustil je delo in je začel hoditi svoja stara pota — začel je namreč zopet popivati in popival je cele dneve, ne da bi kaj pomagal pri delu. Ne, delo se je Brvarju gabilo in nekoč se je proti nekemu človeku tudi izrazil, da bi šel najrajši zopet nazaj v kaznilnico, kjer bi se imel veliko bolje nego doma. S svojo ženo je živel v prepiru, kar ni prav nič čudnega. Kdo pa bo imel rad pijanca in pohajča!

Janez Brvar je imel svoj dom na podu svoje žene, kjer je tudi spal. Ker ga žena ni posebno lepo gledala, se je grozno razjezil in je sklenil, nekaj, kar je veliko hudodelstvo. Sklenil je namreč, da se bo maščeval nad svojo ženo s tem, da ji bo zažgal hišo. Kar je sklenil, to je tudi storil.

Dne 21. novembra p. l. je prišel ponoči domov iz Litije, ki je pol drugo uro oddaljena od njegovega doma. Šel je naravnost na pod, kjer se je nahajala mrvja in slama in kjer je bilo tudi njegovo ležišče, kakor smo že povedali. Vzel je iz žepa vžigalice, uprnil jih je in je v silni jezi na svojo ženo zanetil slamo. Nankrat je začel pod gorati in v par trenutkih je bil ves v plamenih. Ker se je nahajal pod v bližini slamo krite hiše in lesenega svinjaka, se je ogenj razširil tudi na hišo in na svinjak. Pogorelo je vse do tal, ničesar ni ostalo. Samo štiri zidane stene hiše so molele v zrak. Žalostno je bilo pogorišče. Škode je bilo 18.000 kron.

Ko je Brvar videl in spoznal, kaj je napravil, ga je zapekla vest in se je šel sam naznanit oblasti, ki so ga seveda dale pod ključ.

Obtoženec se je včeraj zagovarjal silno čudno in popolnoma drugače, kakor je povedal pred preiskovalnim sodnikom, kjer je celo svoje dejanje priznal. Včeraj pa se je nenadoma izjavil, da on ni prav nič kriv in da je nastal ogenj le po nesrečnem naključju. Pravi, da je bil pijan, da je imel v svoji pijanosti v ustih smodko, s katero je šel potem na pod spat. Tam je nenadoma zaspal, smodka mu je padla iz ust in — začelo je goreti. To je bil pač

jalov in obenem tudi smešen izgovor. Brvar ni bil prav nič pijan in njegova izpovedba pred preiskovalnim sodnikom je bila resnična.

K sreči je bila Brvarjeva žena Marija zavarovana na hišo za 1000 kron. Tako je pokrila vsaj en del škode.

Porotnikom se je stavilo vprašanje glede Brvarjeve krivde radi požiga. Porotniki so vprašanje glede krivde požiga potrdili in sicer enoglasno, na kar je sodišče Janeza Brvarja obsodilo na deset let težke ječe, poostrene s postom in s trdim ležiščem.

Senat: predsednik dvorni svetnik Pajk; votanta: nadsvetnika dr. Presker in svetnik Milčinski; državni pravdnik: pl. Luschan; obtoženca je zagovarjal dr. Zupanc.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

NASLEDNIK GENERALA ŽIVKOVICA.

Belgrad, 8. marca. Namesto generala Živkovića, ki je, kakor znano, že dalj časa bolan, je imenovan za poveljnika četrte srbske armade generalštabni polkovnik Milutin Maričević, ki je bil desetak mestni poveljnik v Skoplju.

SRBSKI KONZULAT V CARIGRA-DU.

Carigrad, 8. marca. Turške oblasti so vdrle v zaprti srbski konzulat in izvršile tam hišno preiskavo. Ruski veleposlanik, pod katerega zaščito je srbski konzulat, je protestiral proti takim nasilju.

BILANCA ALBANSKEGA KONGRESA.

Trst, 8. marca. V »Triester Tagblattu« priobčuje Faik beg Konica poročilo o dohodkih albanskega kongresa, ki izkazuje 2711 K 25 v. Med prispevalci so omenjeni Albanci in en albanski prijatelj s 1000 K. Poročilo pravi, da se je za kongres porabilo samo 1132 K 78 v. Ostalo se razdeli med uboge Albance. Avstrijska vlada baje ni ničesar prispevala.

STRAŠNA EKSPLOZIJA.

New York, 8. marca. Pri eksploziji dinamita v baltimorski luki je bilo ubitih 50 oseb, dva parnika, »Atlantic« in »Jason« sta uničena. Visoke hiše so se pri eksploziji majale, na tisoče šip je pobitih.

OKOLU ODRINA.

Belgrad, 8. marca. Okolu Odrina trajajo snežni meteži še dalje, vendar se opaža, da zima nekoliko popušta. Srbska armada je zimo dobro prestala. Turki so pa silno zmirevali na stražah, mnogi so bili amputirani. Na srbski strani zadnji čas ni bilo nobenih žrtev. Vojski na predstražah se hitro izmenjavajo, dobivajo čaj in suhih drv, kar se pošilja iz Srbije. V Kadiköju, kjer je prej umrlo 10 do 18 obolenih, že mesec dni ni nihče umrl. Obbolele vojake takoj oddajo v bolnišnice in če niso težko bolni, jih takoj odpeljejo v Srbijo. Srbska armada se hrani z mesom, ki ga ji pošilja iz Srbije, kruh pa se peče na bojišču.

Rim, 8. marca. Grško poslaništvo je dobilo iz Aten to-le obvestilo: Zapisnik o predaji Janine grški armadi obsega sledeče točke: 1. Me-

sto Janina in vse utrdbe se predajo grški armadi. 2. Vsa vojska, ki se nahaja v trdnjavi, so vojni ujetniki. 3. Vojni material, orožje, zastave, konji in vojaški arhivi turške armade se izroče grški vojni upravi. 4. Častniki in vojski, ranjeni in oboleni, so podvrženi vojnemu zakonu. — Severno od mesta so Grki opazili močne turške voje. Na poziv, da naj pojasni, kaj pomenjajo oni voji, je Esad paša odgovoril, da dotični voji niso pod njegovim poveljstvom, marveč da jim poveljuje Ali Riza bej.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glince 92.

Malo stanovanje se odda s 1. majem. Poizve se: Poljanska cesta št. 6. ga. Kozem. 130—2

Nov brak in en voz ima na prodaj po nizki ceni Anton Ogrizek, Razdrto št. 61. 169—1

Dobro ohranjeno kolo se kupi. Vprašati pri portirju v hotelu »Ilirja«. 167—3

Kupini okoli 20 stolov in štiri stariere mize. Ponudbe pod V. E. »Prva anonimna pisarna«. 168—1

KORESPONDENCA.

Soliden novodošlec želi kogarkoli ljubezne, nesebične družbe »Gemütsmensch« poštneležeče Ljubljana. 155—3

Spominjajte se dijaškega društva »Domovina«!

Kdor hoče imeti res zasledljivo in trpežno uro, fino izdelane veržice, prstane i. t. d. naj ne prezre trdke

Ivan Ravnihar, urar

Ljubljana, sv. Petra c. 44

FR. P. ZAJEC Ljubljana, Stari trg št. 9

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblatveno koncesionirani optik in strokovnjak svo-

optični zavod.

Dalnogled, toplomer, in zračnice vseh vrst. Očala, ščipalniki natančno po zdravniškem receptu. Cenike pošiljam na zahtevo za stonj in poštne prosto.

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejše uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejše izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija. Cene najnižje! Notni stavek.